

ruimer: conform de denkbeelden die van Boeyen in maart '41 neergelegd had in zijn nota voor de commissie, en aan die welke Gerbrandy in april '41 in zijn strikt persoonlijke nota aan de koningin had ontvouwd (van beide stukken gaven wij samenvattingen in ons vorige hoofdstuk), moest de commissie in de eerste plaats aansluiting zoeken bij de wensen van de koningin inzake het 'vernieuwde' staatsbestel, en dat was uiteraard geen 'technische', maar een bij uitstek staatkundige zaak. Natuurlijk, de commissie kon het kabinet als geheel niet binden en op een gegeven moment zouden haar voorstellen aan de gehele ministerraad voorgelegd moeten worden, maar dat stelde Gerbrandy liefst zo lang mogelijk uit: omtrent de beraadslagingen in die eerste Commissie-Terugkeer vernamen de overige ministers aanvankelijk geen bijzonderheden.

Op 27 maart gingen van de commissie drie nota's naar de koningin uit: een van Dijkhoorn, een van van Boeyen, een van Gerbrandy. Van Boeyen en Gerbrandy hadden beiden gewild dat zij gedrieën één nota zouden schrijven, maar dat had Dijkhoorn gezien als een aantasting van zijn autoriteit: hij zag de terugkeer in eerste aanleg als een militaire aangelegenheid en daarover wilde hij zijn eigen denkbeelden aan de koningin voorleggen.

De nota van Dijkhoorn was in haar eerste versie d.d. 13 maart '41¹ door de minister opgesteld in samenwerking met twee officieren die op dat moment samen het begin februari '41 door hem opgerichte Bureau Bijzondere Aangelegenheden bemanden: de bejaarde luitenant-generaal J. F. van de Vijver, hoofd van Winkelmans missie bij het Franse hoofdkwartier, en de vroegere militaire attaché te Parijs, luitenant-kolonel van Voorst Evekink, die ten tijde van de oprichting van het Bureau Bijzondere Aangelegenheden via Portugal uit onbezet Frankrijk overgekomen was. Blijkens die eerste versie zag Dijkhoorn het als 'het meest waarschijnlijke geval', dat Duitsland 'evenals in november 1918 het geval is geweest', zou ineensorten. Dijkhoorn wilde dan, minister blijvend, als gedelegeerde van de regering en opperbevelhebber van land- en zeemacht naar Nederland gaan (hij had zulk een combinatie in februari op staatsrechtelijke gronden afgekeurd) – hij zou er dus als eerste regeringspersoon voet aan wal zetten. In Nederland zou de in april '40 afgekondigde staat van beleg blijven gelden en op grond daarvan zou opperbevelhebber Dijkhoorn het militair gezag gaan uitoefenen. Hij zou dan 'een regeringsproclamatie' uitgeven. Hij zou een reeks maatregelen treffen tegen de NSB, tegen Arnold Meyers Nationaal Front en tegen de NSNAP van majoor Kruyt (van de veel grotere NSNAP-van Rappard

¹ Tekst: a.v., dl. V b, p. 87-88.